

Texte selectate și traduse de
Diana Nechit și Andrei C. Șerban

Forme ale violenței cotidiene

Teatru francofon contemporan

Mireille Bailly, Céline Delbecq, Pamela Ghislain,
Emmelyne Octavie, Florian Pâque, Azilys Tanneau

Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu

2024

Cuprins

Constantin Chiriac

Prefață

/ 7

Émile Lansman

L'éternelle violence du quotidien

/ 9

Eterna violență a vieții cotidiene

/ 13

Diana Nechit și Andrei C. Șerban

Nota editorilor

/ 17

Mireille Bailly

Plecarea

/ 19

Céline Delbecq

Ochii negri

/ 51

Pamela Ghislain

Lune

/ 83

Emmelyne Octavie

Mama-închisoare

/ 109

Florian Pâque

Furnici

/ 131

Azilys Tanneau

Rest/uri

/ 163

Mama: Oare voi mai avea aripi?

Tatăl: Dă-mi sarea.

Mama: Într-o bună zi.

Tatăl: Sarea.

Mama: Aripi...

Tatăl: Sarea, n-auzi?

Mama: Nu știu.

Tatăl: Chestia asta nu are suficientă sare.

Mama: Chiar aș vrea să am aripi.

Tatăl: Mie îmi place sărat.

Sarea, iar asta e lucru sigur, îmbunătățește orice.

Mama: Eu am avut aripi...

Ce bine e să fii ușor, să zbori...

Tatăl: Ce tot spui?

Mama: Nimic.

Părintele: Ei bine, atunci taci.

(Mama suspină)

Dacă ai ceva de spus, atunci vorbește, dacă nu, taci.

Mama: Spuneam că mi-ar plăcea să am aripi.

Tatăl: Dacă nu ai nimic de spus, taci.

Mama: Dar tu?

Tatăl: Dar eu ce?

Mama: Nu ți-ar plăcea să ai aripi?

...

Dacă am zugrăvi?

Am putea zugrăvi, e trist, nu?

Tatăl: Ce? Unde? Ce-i trist?

Unde vezi tristețe? Că eu nu văd.

Mama: Și, totuși, e puțin trist.

Am putea zugrăvi.

Tatăl: Ar trebui să călătorești, să treci apa. Acolo, pe cealaltă parte, vei vedea tristețe. Aici nu este trist. Aici e Europa, iar Europa nu este tristă. Toată lumea vrea să vine în Europa, asta pentru că nu e tristă, ci veselă. Europa e veselă, iar tu trăiești în Europa. Deci nu zugrăvim. Nu zugrăvim cât timp totul e vesel, deși ni se pare că e trist, ar fi risipă. Sunt o mulțime de oameni triști și nevoiași care ne bat la ușă, iar tu te gândești doar la risipă, risipă, risipă!

Să zugrăvim? Cu ce bani? Ai bani? Sau am eu?

Nu zugrăvim. Avem alte priorități.

Nu zugrăvim.

Totul este vesel pe aici.

...

...

Cu ce culoare?

Mama: Nu știu. Galben?**Tatăl:** Bun, deci culoarea pișatului! E o idee bună. Să trăiești înconjurat de pișat, să faci baie în permanență în urina pereților, asta da veselie. Nu crezi că suntem deja destul în rahat?

Vezi că-mi tai pofta de mâncare.

*(Intră fiul, cu o valiză în mână)***Fiul:** Tată, mamă, e ora 19 fix. Chiar fix. Poftă bună.*(Tăcere. Tatăl și mama îl fixează pe fiu)***Tatăl și Mama** (în cor): Mulțumim.

...

Mama: Ce se întâmplă?*(Pauză. Tatăl trage o privire către fiu)*

Ce se întâmplă? Ceva se întâmplă, dar cred că am ratat ceva?

*(Arătând spre valiză) Ce este asta?***Fiul:** Valiză.**Mama:** „Valiză, valiză”... Se spune o valiză, o valiză, iar această valiză este valiza mea.**Fiul:** Corect. O valiză, valiza ta.**Mama:** Și ce faci cu valiza mea?**Fiul:** Plec.**Mama:** Pleci, pleci, ce vrei să spui că pleci, fără mănânci și cu valiza mea!?**Fiul:** Corect. Fără să mănânc și cu valiza ta.**Tatăl:** Iar costumul ăsta e costumul meu. Ce faci cu costumul meu?**Mama:** Dar tu pleci, chiar pleci?**Tatăl:** Unde?**Fiul:** Nu știu unde, doar plec.**Tatăl:** Pleci, nu știi unde, doar pleci. Dar unde te duci?**Fiul:** Departe, foarte departe.**Mama:** Departe...**Tatăl** (către mamă): Pleacă departe! (Fiului) „Departe” nu este un răspuns. Unde este departe?**Mama:** Nu se pleacă așa, hodoronc-tronc, atât de departe. Deci are dreptate tatăl tău când te întreabă, unde este acest departe?**Fiul:** Departe este departe.**Mama:** Departe este departe...**Fiul:** Corect.**Tatăl:** Exact exact exact! Departe este departe. Departe, el pleacă departe!**Mama:** Dar nu striga așa!**Tatăl** (strigând): Eu nu strig. Îmi exteriorizez întrebarea, uimirea, neînțelegerea...

Mama: Bine, e în regulă, calmează-te. El spune că pleacă departe. S-ar putea să nu știe încă unde este exact acest departe, atâta tot. Este... la început. Iar la început, tot ce știe e doar că e departe. Departe este, departe, atâta tot.

Tatăl: Departe este departe...

Tu ai o slujbă?

Fiul: Nu.

Tatăl: Bani?

Fiul: Nu.

Tatăl: Atunci ce ai? Ai doar o diplomă care nu este de niciun folos. Nu ai nimic. Cu nimic nu poți merge prea departe.

...

Și cu costumul meu pe deasupra.

Și cu valiza mamei tale.

Iar mama ta vrea și ea să știe...

...

În fine, este normal să vrem să știm, nu? Doar suntem părinții tăi! (Către mamă) Nu vrei să știi?

Mama: Ba da, desigur, vreau să știu, dar nu striga așa.

Tatăl: E fiul meu, și strig dacă vreau. Sunt tatăl lui, am dreptul să-mi exprim întrebările. Este interesul în interesul lui. Sunt interesat de el, asta e, de-aia țip. Dacă nu-mi păsa de el, n-aș țipa. (Către fiu) Crede-mă, mai bine ai profita de ocazie, nu ți se va întâmpla prea des să dai de oameni cărora să le pese de tine.

...

(Către mamă) Știi unde se duce?

Mama: Nu, n-auzi....?

Tatăl: Te mai întreb o dată - unde te duci.

O ultimă dată.

O să număr până la trei.

Unu...

Doi...

Ei bine, la naiba, până la urmă tu ai ideea ta fixă! Dar ai face bine să-ți pui întrebarea asta.

Fiul: Departe de aici.

Tatăl: Departe de aici. El e aici și pleacă departe. Ce idiot! Dumnezeuule, ce idiot!

Mama: Doar n-ai de gând să treci apa, nu-i așa?

...

Dumnezeule, nu!

Tatăl: Ce idiot! Dumnezeuule, ce idiot!

„Cu bărcuța, cu bărcuța, lin pe râu plutim, viața asta e frumoasă ca un vis sublim...” Visez!

Mama: Și de ce nu?

Tatăl: De ce nu ce?

Mama: Visează, de ce nu?

N-are decât să viseze, nu-i așa? Are dreptul să viseze. Ce vrei să faci? Să trăiască veșnic cu picioarele pe pământ?

Tatăl: Să viseze, să zboare...

Îți spun eu de ce trebuie să viseze cu picioarele pe pământ. Pentru că nu are nimic. Nimic.

...

(Către fiu) Ești bun de nimic. Să viseze, să zboare...

Plumb în creier, de asta ai nevoie.

(Către mamă) Și tu la fel!

(Către fiu) Pe de altă parte, tu ce crezi? Ce crezi? Crezi că există mai multă... mult mai... mult mai multă... în fine, crezi că dincolo există veselie? Fix așa.

Crezi că e veselie? Întreab-o pe mama ta dacă e veselie.

...

Mama: Tatăl tău are dreptate... Nu e veselie.

Tatăl *(se supără pe soția sa):* Nu, nu e veselie. Dincolo nu e veselie, nu e veselă deloc.

(Tăcere lungă. Nimeni nu mișcă)

Mama: Rămâi. Dacă vrei, putem să ne apucăm de zugrăvit.

Tatăl *(chicotind zeflemitor):* În galben. Asta sigur îl va face să rămână.

...

Mama: Haide, ascultă-l pe tatăl tău... Are dreptate, nu e veselie acolo, absolut deloc. Ascultă-l pe tatăl tău, pune valiza jos. În plus, e valiza mea. Doar n-o să pleci cu valiza mea.

E valiza mea, haide, las-o jos.

Las-o jos, te rog.

Fă cum spune tatăl tău, fii băiat bun și pune-o jos. N-o să ne supărăm din cauza asta, nu pentru o valiză. Doar pune-o jos. Te iubim, îți spunem asta pentru binele tău. Fii băiat cuminte și pune-o jos.

...

Este valiza mea, dă-mi-o înapoi.

(Ea încearcă să-i ia valiza. Fiul înțepenește)

Dă-mi înapoi valiza, este valiza mea.

Nu fi copilăros, pune-o jos.

Dă-mi înapoi valiza, este valiza mea. Este valiza mea. Nu ai dreptul să iei valiza mea, valiza mea e valiza mea, e a mea, e a mea, e valiza mea, asta e tot, nici nu se pune problema. Pune-o jos, pune-o acolo.

E a mea, valiza asta e a mea.

Pune jos valiza, pentru numele lui Dumnezeu. Pune-o jos chiar acum. Dar las-o odată jos!

(Încearcă din nou să-i ia valiza)

Dă-mi înapoi valiza, e valiza mea.

Las-o jos sau explodez.

Ce naiba face cu valiza mea? Ce face cu valiza mea?! Este valiza MEA, n-auzi, valiza MEA. Pune-o jos sau explodez! E ora 19, îți cer să pui valiza aia jos... Îți cer să pui valiza aia jos imediat. Ai zece secunde. Îți cer să lași valiza aia jos imediat... imediat sau explodez. 10, 9, 8... o să vă bat măr, mă auziți, o să vă bat măr. 5, 4... eu eu... (*Către tată, urlând*) Fă ceva, ajută-mă, *la naibaaa*, e fiul tău!

Tatăl: Pune imediat valiza mamei tale jos. Pune-o jos. Număr până la trei.

Unu...

Doi...

...

Mama (*se năpustește asupra valizei*): E valiza mea, valiza mea. Dă-i drumul, nenorocitul, dă-i drumul chiar acum. Ai de gând să dai drumul la valiza aia sau ce?!

(*Bătaie*)

2.

La masă, în fața televizorului.

Tatăl: ... Alo, ce-i cu tine?

Ai norocul să ai ce mânca și nu mănânci.

Mama: Nu mi-e foame.

Tatăl: Ce e cu tine? Ești bolnavă?

Mama: Nu.

Tatăl: Ai gripă aviară? (*Râde*) Ți-a stricat pofta de mâncare ăla, cu visele lui cu „*bărcuța, cu bărcuța lin pe râu plutim*”?

Mama: Nu.

Tatăl: Păi atunci, mănâncă. Sunt o mulțime de oameni care flămânez, iar tu stai ca un crap în fața farfuriei tale. Mănâncă până nu se răcește.

Mama: Mă simt atât de ciudat.

Tatăl: Păi nu se vede.

Mama: Ce?

Tatăl: Nu arăți ciudat. Uită-te la televizor, o să-ți ia mintea de la lucruri.

Mama: Nu-mi place televizorul.

Tatăl: Nu-ți place televizorul. Ești singura căreia nu-i place. Televizorul este deschiderea către lume. Nu văd cum poate cuiva să nu-i placă televizorul, toată lumea se uită la televizor. Și știi de ce se uită toată lumea la televizor, știi de ce? Pentru că este amuzant, interesant și uneori chiar inteligent. E e-du-ca-tiv.

Hei, e timpul pentru știri... Știri interesante, foarte interesante, dar pe tine nu te interesează nimic. Îți oferă o fereastră mare și frumoasă

să asupra lumii, dar nu, doamna nu vrea să știe nimic despre ea, doamna preferă să trăiască cu ochii închiși și cu spatele la lume. Crede-mă, dacă ai întoarce puțin capul și ai deschide în sfârșit larg ochii, te-ai simți mult mai bine. Și, mai ales, ai fi mai puțin supărată. Dar uite, uite în numele lui Dumnezeu, nici măcar nu trebuie să te miști din loc, trebuie doar să întorci puțin capul. Întorci capul și îți poți mânca puiul... în direct din Siria. Uite! Uite, ești în Siria... și acolo, în Siria, în direct, în timp ce lingi oasele, ai grijă cu asta – oasele mici pot fi periculoase – bum badabum artificii, țâșnesc, sunt peste tot! Și apoi îți spui: wow, e totuși bine să fi aici, în siguranță, aici, unde e frumos și cald, în siguranță, în siguranță, stând în scaunul ăsta nenorocit. Poate că nu este frumos, dar este scaunul meu și nimeni nu mă va face să mă mișc de pe el. EU EU VIU, fundul meu pe scaun. Și apoi te gândești: în numele lui Dumnezeu, a fost cât pe ce! Sunt aici, aș fi putut fi acolo. Sunt al naibii de norocos. Sunt în fața televizorului, dar aș fi putut fi în spatele lui. Și asta se numește relativitate... și relativitatea este foarte importantă, toată lumea are nevoie de relativitate pentru că lumea este angoasantă, enervantă, scandaloasă, îți întoarce stomacul pe dos, îți răsucește mațele în tine. Lumea te face să-ți vină să vomiteți. Dar e un lucru, un lucru care nu e posibil: nu văd cum cineva se poate enerva uitându-se la asemenea atrocități. Eu în fața televizorului am palpitații tot timpul!
(Intră fiul, cu valiza în mână. Tatăl și mama explodează)

Ce vrei?

Mama: Răspunde-i tatălui tău, om nepoliticos ce ești.

Fiul: Eeu e e eu-

Tatăl: Tu tt tu ce?

Fiul: Eueueu eu plec.

Mama: Cu valiza mea! Ce face cu valiza mea!?

Tatăl: Și tututu unde te pleci?

Mama: Cu valiza mea?!

Fiul: Eueueu-

Tatăl: Dă-i drumul la valiză, dă-i drumul la valiză chiar acum.

Mama: Este valiza mea.

(Se aruncă asupra fiului ei)

Și costumul!

Tatăl: La naiba, costumul meu!

(Se aruncă asupra fiului său)

Rahat cu ochi.

(Bătaie)

Mama: Dă-i drumul la valiză.

(Bătaie)

Tatăl: E costumul meu.

Rahat cu ochi. Rahat cu ochi ce ești...

(Bătaie)

Mama: Cât de mult mă iubești?

Tatăl: Ce întrebare!

Mama: Cât de mult?

Tatăl: Mai ai întrebări d-astea în program?

Mama: Haide, spune-mi.

Tatăl: Nu știu.

Mama: Haide, spune un număr.

Tatăl: Nu știu... 1.000?

Mama: 1.000! Doar atât...

Nu e mult.

Tatăl: 1.000! 1.000 nu e mult. 1.000 de euro!? Asta ți se pare puțin!?

Mama: Speram la ceva mai mult...

Tatăl: „Speram la ceva mai mult, speram la ceva mai mult.” 1.000 de euro, ce naiba! Știi cât câștigă o învățătoare?

Mama: O învățătoare?

Tatăl: 2.000

Aproximativ 2.000.

Mai mult sau mai puțin.

Ca atât.

Net.

Și eu îți spun că tu valorezi jumătate din cât câștigă o învățătoare și tu tot ce poți să spui este „*speram la un pic mai mult*”. Jumătate de învățătoare, îți dai seama de asta? Jumătate de învățătoare nu e rău, educația copiilor noștri și toate astea... nu e rău, e important să educi un copil....

Sau poate nu e important?

Mama: Ba da, este...

Tatăl: Așa, asta e, bosumflă-te ca o împărăteasă. Știam că o să vină moaca aia... fă pe îmbufnata, prințesa de porțelan, cu pene în fund. Vrei să compari? Să faci statistică? Vrei să știi unde te situezi pe scara inimii mele? Să mai urci câteva trepte. Cine te crezi? Cine te crezi tu? Ce urmărești? Ce vrei, să te iubesc ca și cum ai fi ministru? Cireașa de pe tort? Vrei să te iubesc pentru poate 10.000? Pentru un întreg minister? Un întreg minister al educației... 10.000 de milioane, sute și sute de învățători bătrâni, cu toată vechimea lor, cu a treisprezecea lună, cu concedii plătite, cu final de carieră... Nimeni nu ți-ar încredința niciodată un copil, înțelegi, NICIODATĂ! Și știi de ce? Pentru că nu valorezi nimic. Uite de-aia. Nu faci nici cât o para chioară, zero.

Uite cât de mult te iubesc, te iubesc cât zero.

(O clipă. Începe să râdă, ca un sughit)

Zero, nu e mult, nu-i așa? Zero! E mai puțin decât o zecime dintr-un șomer...

Vrei să-ți spun adevărul, tot adevărul, ei bine, o să-ți spun adevărul: te iubesc cât mai puțin de o zecime dintr-un șomer. Și chiar mai puțin. Te iubesc pentru mai puțin... mai puțin de zero... și acum suntem pe partea cealaltă! Minus zero, te ia cu fiori, nu? (*Râde*) Asta e destul de crud, nu-i așa? Adevărul gol-goluț, e crud, gol, gol, adevărul gol, în mijlocul Antarcticii!

Minus zero nu e mult, e chiar mai puțin decât un șomer. E mai puțin decât un șomer de culoare, un șomer cu dizabilități... sau, mai rău, un șomer de culoare cu dizabilități: zero minus minus... sau, mai rău, un imigrant ilegal, negru și gol, care sosește „*ohee ohee*” pe bărcuța lui: zero zero minus minus. Te iubesc mai puțin decât zero minus, zero minus minus, zero minus minus... mai puțin decât un imigrant ilegal care sosește pe bărcuța lui, pe coaja lui de nucă, fără bani, bolnav, cu șrapnel în față. Zero minus minus minus minus minus... Te iubesc mai puțin decât un rahat. Un mare rahat, un rahat imens; mai puțin decât un rahat imens... de dinozaur... în epoca de gheață... ha ha, asta o să te dea pe spate! Mai puțin decât un rahat uriaș de dinozaur în epoca de gheață, asta e mult. Ce zici de asta? Ți-au ajuns statisticile? Vrei să-ți spun că te iubesc mai puțin decât nimic.

4.

Fiul stă în picioare, cu valiza în mână.

Mama: Nu vrei să rămâi?

Stai puțin.

Doar puțin... puțin nu e mult...

Fac gogoși.

Fiul: Plec.

Mama: Încetează odată cu asta! Ce te-a apucat?!

Fiul: Sunt îndrăgostit.

Mama: Îndrăgostit?!...

Asta e, e minunat.

Și de asta pleci?

(*Pentru ea însăși*) Nu de asta se pleacă. Nu pentru un motiv atât de mic.

....

Ești îndrăgostit?

De cine? Cum o cheamă? Am mai văzut-o înainte?

...

De mult timp?

Fiul: Nu.

Mama: De cât timp?

Fiul: Trei luni și 30 de zile. 121 de zile. Decembrie-ianuarie-

februarie, 31-31-29, an bisect, plus 30 în martie, asta face 121. Dacă ne-am fi întâlnit acum un an, în aceeași dată ca azi, la aceeași dată ca anul trecut, am fi trăit împreună cu o zi mai puțin. E trist să mă gândesc la asta.

...

Mama: Țsta nu e un motiv să pleci.

...

Pot să fac niște gogoși, ca să ne cunoaștem mai bine...

Fiul: Nu e nevoie.

Mama: Crezi că nu i-ar plăcea gogoșile mele?

Fiul: Ba da, i-ar plăcea.

Mama: Oh, vezi.

Fiul: Și vata pe băț îi place la nebunie.

Mama: Vata pe băț!? Ah. Nu știi... nu știi cum se face asta... nu am o mașină... trebuie o mașină pentru vată pe băț. Poate că de ziua mea aș putea cere un aparat de vată pe băț, altfel va trebui să aștept bălciul...

...

Tuturor le plac gogoșile mele și ea -

Fiul: I-ar plăcea și ei. Gogoșile tale, i-ar plăcea.

Mama: Toți sunt înnebuniți după ele.

(Pentru sine) Nu-mi pasă de el, de ea, de el sau de ea... ăsta nu e motiv de plecare.

Deci vezi tu. Dă-mi o șansă. Chiar mi-ar plăcea s-o...

Fiul: Să-l.

Mama: Să-l cunosc.

...

Este drăguț?

...

Nu ne-ai prezentat niciodată pe nimeni.

Tatăl tău și cu mine am crezut...

Ești atât de secretos.

Ei bine, toți avem micile noastre secrete.

Ea -

Fiul: El.

Mama: Lui o să-i placă de mine, o să vezi. Știi cum să-i fac pe oameni să mă placă. Când ești amabil, ești plăcut... și cu gogoșile în plus, cu siguranță voi marca puncte. Noi trei am putea să ne distrăm de minune, mă duc să-i cumpăr o rochie de mireasă, să organizăm ceremonia, petrecerea...

Ce fel de ceremonie vrei? La biserică? Dar ea? Ce fel de petrecere vrea?

...

Ai văzut că ieri s-a căsătorit fotbalistul. Cum îl cheamă? Alex?

Fiul: Axel.